Betimleme ve Betimleyici Anlatım

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Betimleme:** Bir varlığın, yerin, kişinin ya da olayın görünüşünü, özelliklerini ve bizde uyandırdığı izlenimleri, okuyanın gözünde canlanacak biçimde kelimelerle resmetmektir.
- **Niteleyici kelimeler:** Betimlemede varlıkları yalnızca adlarıyla anmak yetmez; onların rengini, biçimini, büyüklüğünü, durumunu bildiren kelimeler kullanılır: "kapı" yerine "eski, gıcırdayan, yeşil kapı".
- **Duyular:** Betimlemede beş duyudan yararlanılır: görme (renk, biçim), işitme (ses), koklama (koku), tatma (tat), dokunma (sıcak, yumuşak, pürüzlü).
- **Betimleme ile öyküleme farkı:** Betimleyici anlatımda bir şeyin nasıl göründüğü anlatılır, resim çizer gibi yazılır. Öyküleyici anlatımda ise olaylar oluş sırasıyla anlatılır.
- **Betimleyici paragraf:** Genel bir izlenimle başlar, ayrıntılara geçer; ayrıntılar belli bir düzenle (yakından uzağa, soldan sağa, dıştan içe vb.) verilir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Aşağıdaki kelimelerin önüne onları **niteleyen** birer kelime yazınız.
Örnek: kedi : tekir kedi
a) ..... bulut b) ..... çiçek c) ..... yol ç) ..... ev

2 Aşağıdakilerden hangisi **betimleyici** bir cümledir?

A) Sabah kalkıp okula gittim.
B) Kasabanın girişinde, yaprakları sararmış yaşlı bir çınar yükseliyordu.
C) Toplantı saat üçte başlayacak.
D) Dün markete gidip ekmek aldık.

3 Aşağıdaki ifadeleri ilgili oldukları **duyuyla** eşleştiriniz.
1) Mis gibi kokan ekmek 2) Kadife gibi yumuşak kumaş 3) Kuşların cıvıltısı 4) Masmavi gökyüzü
a) işitme b) görme c) koklama ç) dokunma

4 Betimleme nedir? Kendi cümlelerinizle kısaca açıklayınız.

5 "Kapının önünde bir köpek vardı." cümlesini **niteleyici kelimeler** ekleyerek betimleyici hâle getiriniz.

6 Aşağıdaki cümlede hangi duyudan yararlanılmıştır?
"Fırından yeni çıkmış kurabiyelerin tarçınlı kokusu bütün sokağı sarmıştı."

A) görme B) işitme C) koklama D) tatma

7 Aşağıdaki kelimelerden hangileri bir **sesi** anlatmak için kullanılabilir? Daire içine alınız.

pürüzsüz çınlayan mis kokulu gürültülü ekşi fısıltılı

8 Aşağıdaki cümlelerin karşısına betimleyici ise **B**, bir olayı anlatıyorsa **O** yazınız.

(…) Göl, ayna gibi pırıl pırıl ve durgundu.
(…) Otobüse bindik ve köye doğru yola çıktık.
(…) Kızın kıvırcık siyah saçları omuzlarına dökülüyordu.
(…) Zil çalınca herkes bahçeye koştu.

9 Betimlemede aşağıdakilerden hangisine **başvurulmaz**?

A) Renk ve biçim bildiren kelimelere
B) Duyulardan elde edilen izlenimlere
C) Varlıkların özelliklerini anlatan kelimelere
D) Olayların gün ve saatlerini sıralamaya

10 En sevdiğiniz meyveyi **üç duyudan** yararlanarak tek bir cümleyle betimleyiniz.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki metni okuyunuz.

> **BABAANNEMİN MUTFAĞI**
>
> Babaannemin mutfağı küçük ama sıcacık bir yerdi. Pencerenin önünde kırmızı sardunyalar dizili dururdu. Eski ahşap masanın üzerindeki beyaz örtü her zaman tertemizdi. Ocakta kaynayan çorbanın buğusu camları buğulandırır, taze nane kokusu bütün eve yayılırdı. Duvardaki saatin tik takları, babaannemin mırıldandığı türküye eşlik ederdi.

Metinde **görme**, **işitme** ve **koklama** duyularıyla ilgili birer ifade bulunuz.

12 Babaannemin Mutfağı metninin ilk cümlesi "Babaannemin mutfağı küçük ama sıcacık bir yerdi." şeklindedir. Bu cümlenin paragraftaki görevi nedir?

A) Mutfakla ilgili genel izlenimi verir, sonra ayrıntılara geçilir.
B) Paragrafta anlatılan olayın sonucunu bildirir.
C) Mutfağın hangi yıl yapıldığını bildirir.
D) Babaannenin kişiliğini ayrıntılı olarak anlatır.

13 Babaannemin Mutfağı metnindeki "**eski ahşap** masa" ifadesinde koyu yazılan kelimeler masanın hangi özelliklerini bildirir?

14 Aşağıdaki cümlelerden hangisinde **dokunma** duyusuyla ilgili bir betimleme vardır?

A) Uzaktan davul sesleri geliyordu.
B) Bahçede sarı, mor, beyaz çiçekler açmıştı.
C) Limonata biraz ekşi olmuştu.
D) Dedemin nasırlı elleri sert ve pürüzlüydü.

15 Aşağıdaki kelimeleri kullanarak bir **sonbahar** günü betimleyen iki cümle yazınız.
sararmış yapraklar serin rüzgâr gri bulutlar

16 Aşağıdaki iki cümleyi karşılaştırınız. Hangisi daha etkili bir betimlemedir? Nedenini açıklayınız.
1) Bahçede bir ağaç vardı.
2) Bahçenin ortasında, dalları gökyüzüne uzanan koca bir ceviz ağacı vardı.

17 Aşağıdaki cümlede **betimlenen** varlık ve onu betimlemek için kullanılan kelimeler hangileridir?
"Sokağın köşesindeki küçük, pencereleri çiçekli, mavi boyalı dükkân herkesin dikkatini çekiyordu."

18 Bir betimleme yaparken **yalnızca varlıkların adlarını** kullanmak yeterli olur mu? Açıklayınız.

19 Aşağıdakilerden hangisi betimleyici bir paragrafın **ayrıntıları sıralama** yollarından biri değildir?

A) Yakından uzağa doğru
B) Olayların sonucundan nedenine doğru
C) Soldan sağa doğru
D) Dıştan içe doğru

20 Sınıfınızı **dıştan içe** doğru betimleyen üç cümle yazınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Aşağıdaki metni okuyunuz.

LİMAN

Sabahın ilk ışıklarıyla küçük liman uyanmıştı. Mavi, yeşil, sarı boyalı teknecikler sakin suda hafifçe sallanıyordu. Martıların çığlıkları, balıkçıların seslenmelerine karışıyordu. Havada tuz ve yosun kokusu vardı. İskelenin ıslak tahtaları ayaklarımın altında gıcırdıyordu.

Metinde **hangi duyulardan** yararlanılmıştır? Her birine metinden bir örnek yazınız.

22 Liman metniyle ilgili aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

A) Metinde sabah vakti bir limanın görünümü anlatılmıştır.
B) Metinde niteleyici kelimelere yer verilmiştir.
C) Metinde bir olayın başlangıcı, gelişmesi ve sonucu anlatılmıştır.
D) Metinde birden fazla duyudan yararlanılmıştır.

23 Aşağıdaki öyküleyici paragrafı **betimleyici** bir paragrafa dönüştürünüz.
"Parka gittik. Salıncakta sallandık. Sonra eve döndük."

24 Bir öğrenci kedisini şöyle betimlemiştir:
"Kedim çok güzel. Çok tatlı. Çok sevimli."
Bu betimlemenin eksikliği nedir? Betimlemeyi geliştirerek yeniden yazınız.

25 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde betimleme **kişinin karakter özelliklerine** yöneliktir?

A) Dedem sabırlı, güler yüzlü ve herkese yardım etmeyi seven biriydi.
B) Dedemin beyaz bıyıkları ve kalın kaşları vardı.
C) Dedem uzun boylu, zayıf bir adamdı.
D) Dedemin elleri iri ve nasırlıydı.

26 "Pazar yeri" konulu betimleyici bir paragraf için aşağıdaki tabloyu duyulara göre doldurunuz.

Görme	İşitme	Koklama	Tatma

27 Aşağıdaki paragrafta **betimlemeye uymayan** cümle hangisidir?
"(1) Yaylanın yamaçları yemyeşil çimenlerle kaplıydı. (2) Çimenlerin arasında sarı, mor çiçekler göz kırpıyordu. (3) Yayla evlerinin ahşap çatıları güneşte parlıyordu. (4) Ertesi gün erkenden kalkıp şehre döndük."

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

28 Bir yazar "**Kasaba, gecenin karanlığında derin bir uykuya dalmıştı.**" cümlesiyle ne anlatmak istemiş olabilir?

A) Kasabanın bir kişi gibi yatağa girdiğini
B) Kasabada gece herkesin uyuduğunu, sokakların sessiz ve sakin olduğunu
C) Kasabada elektrik kesildiğini
D) Kasabanın çok kalabalık olduğunu

29 Aşağıdaki paragrafta ayrıntılar **hangi düzene** göre sıralanmıştır?
"Odama girince önce tam karşımdaki büyük pencere dikkatimi çekti. Pencerenin ardında bahçedeki erik ağacının dalları görünüyordu. Daha ötede, tepelerin üzerinde beyaz bulutlar süzülüyordu."

A) Yakından uzağa B) Uzaktan yakına C) Sağdan sola D) İçten dışa

30 Okulunuzun kantinini ya da kütüphanesini **en az üç duyudan** yararlanarak betimleyen **dört cümlelik** bir paragraf yazınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**